

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-03-28 Nr. 4D-2021/1-1478
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2021-12-09 gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas arba pareiškėjas) skundą dėl Alytaus pataisos namų (toliau tekste ir citatose vadinama – APN, Alytaus PN) bei Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – KD, Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu kreipimusi nagrinėjimu (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, Pareiškėjas aprašo šias:

2.1. „2020-09-24 [...] mane perkeliant į drausmės grupę [...] buvo paimtas saugoti [...] mano [...] televizorius Samsung [...]. 2021-06-04 Nr. 69/696 skundu kreipiausi į Alytaus PN [...] dėl įteikto 2021-06-02 [...] daiktų aprašo padėto televizoriaus į sandėlį. [...] mano televizorius su visais mano daiktais turėjo būti saugomas darbo zonos sandėlyje [...]. [...] koku būdu mano televizorius atsirado uždarojoje zonoje ir pakartotinai buvo perduotas sandėlininkui [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] 2021-06-11 Alytaus PN administracijos leidimu drausmės grupės miegamuosiuose buvo nuspręsta leisti turėti po vieną televizorių vykstančiam futbolo čempionatui stebėti. Aš išreiškiau pageidavimą pasiimti savo televizorių [...]. Man įteikė [...] televizorių, [...] išėjęs į koridorių pamačiau, kad televizoriaus ekranas yra subraižytas, grįžęs [...] parodžiau subraižytą ekraną ir paklausiau iš kur tai atsirado [...] imti televizorių atsisakiau [...]. 2021-07-15 skundu Nr. 69/986 kreipiausi į Alytaus PN direktorių dėl šių aplinkybių [...]“;

2.3. „2021-07-26 skundu kreipiausi į Kalėjimų departamentą [...]. Aplinkybės dėl mano sudaužyto televizoriaus Samsung net nebuvo sprendžiama [...]“;

2.4. „Kalėjimų departamentas išnagrinėjo mano skundus 2021-08-03, 2021-08-09, 2021-08-16 dėl subraižyto mano televizoriaus Samsung Alytaus PN pareigūnų veiksmų / neveikimo gadinant daiktus nenustatė. [...] atsakymas pateiktas 2021-09-03 Nr. 2S-3284 neatitinka tikrovės [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo Skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2021-12-23 raštu Nr. 4D-2021/1-1478/3D-2902 kreipėsi į KD administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2022-01-10 gautas KD administracijos 2022-01-10 raštas Nr. 1S-88; rašte ir jo prieduose nurodoma:

4.1. „Alytaus pataisos namuose aiškinantis X televizoriaus apgadinimo aplinkybes atliktas tyrimas bei 2021-09-14 surašyta pažyma Nr. 7.20-1/3749 (Seimo kontrolierei pateikta pažymos kopija)“;

4.2. „Kalėjimų departamento Imuniteto skyriuje atliktas aplinkybių patikslinimas medžiagoje Nr. M-2-03-00317-21, pagal nuteistojo X skundą dėl jam priklausančio televizoriaus apgadinimo. Aplinkybių tikslinimo metu nenustatyti nusikalstamų veikų numatytų LR BK 228 str. 187 str. požymiai ir priimtas procesinis sprendimas – nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Šį nutarimą patvirtino Kauno apygardos prokuratūros Alytaus apylinkės prokuratūros prokurorė [...]. Nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą 2021-07-12 buvo išsiųstas nuteistajam X. Nutarime pareiškėjui išaiškinta apskundimo tvarka, tačiau nuteistasis savo teise nepasinaudojo ir nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą neskundė. Taip pat nutarime atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą priimtas sprendimas informuoti Alytaus pataisos namų administraciją įpareigojant išsiaiškinti televizoriaus įbrėžimo aplinkybes.

Alytaus pataisos namai Kalėjimų departamentui pateikė patikrinimo medžiagą, kurioje nurodyta, kad neįmanoma nustatyti, kokiomis aplinkybėmis apgadintas nuteistojo X televizorius“;

4.3 Atsakydamas į [Seimo kontrolierės] klausimą, kuo remiantis Kalėjimų departamentas priėjo išvados, kad pareiškėjo skunde nurodyti teiginiai, jog „jo asmeninis televizorius buvo naudojamas“ neatitinka tikrovės, Kalėjimų departamentas (2022-01-10 raštas Nr. 1S-88) rašte nurodė:

„Nustatyta, kad dėl COVID-19 infekcijos nuo 2021-02-05 iki 2021-02-17, nuteistasis X buvo izoliuotas pasimatymų patalpose, izoliavimo laikui, iš nuteistųjų daiktų saugojimo sandėlio laikinai naudotis išduotas asmeninis televizorius. Pasibaigus izoliavimo laikui, asmeninis televizorius paimtas ir padėtas į uždarnosios zonos nuteistųjų daiktų saugojimo sandėlį. Į Alytaus pataisos namus konvojumi iš Laisvės atėmimo vietų ligoninės sugrįžusiam X paaiškinta, kad televizorių turi nunešti sandėlininkui, ką padaryti jis kategoriškai atsisakė ir televizorius padėtas į uždarnosios zonos nuteistųjų daiktų saugojimo sandėlį. 2021-06-02 įteiktas daiktų aprašo lapas. Daiktų aprašuose yra grafa, kurioje nurodomi saugoti atiduodamo daikto išoriniai stebimi akivaizdūs defektai. Tokie defektai, kaip smulkūs įbrėžimai, išblukimai, ištrupėjimai paprastai nėra žymimi (nuteistasis patvirtindamas faktą apie daikto atidavimą saugoti, daiktų aprašuose gali daryti žymas apie daikto būklę ir pažeidimus). Sprendžiant pagal ant televizoriaus esamą užklijuotą dar Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime lipduką, televizoriumi pareiškėjas naudojasi nuo 2017 metų, t. y. beveik keturi metai, tikėtinos ir naudojimosi juo žymės. Atkreiptinas dėmesys, kad televizorius Alytaus pataisos namuose laikomas tvarkingai supakuotas juodame nepermatomame polietileniniame maiše su žyma t. y. nuteistojo vardu ir pavarde. Konstatuotina, kad Alytaus pataisos namų pareigūnai tinkamai atliko jų kompetencijai priskirtus veiksmus, elgėsi atidžiai ir rūpestingai su nuteistojo X televizoriumi. Manytina, kad nuteistojo X teiginiai grįšti prielaidomis, nėra jokių faktinių ir objektyvių duomenų bei įrodymų, patvirtinančių, kad pareigūnai piktnaudžiavo tarnybine padėtimi, neatliko tarnybinių pareigų, tyčia sugadino jo televizorių“;

4.4. „Nuteistųjų teisė naudotis elektros prietaisais yra nustatyta Bausmių vykdymo kodekse bei Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse. Kalėjimų departamento direktoriaus 2020-11-06 įsakymu Nr. V-337 patvirtintame „Elektros prietaisų įsigijimo, perdavimo, tikrinimo, naudojimosi ir elektros energijos sąnaudų apskaičiavimo bei išlaidų už sunaudotą elektros energiją apmokėjimo laisvės atėmimo vietų įstaigose tvarkos apraše“ nustatyti nuteistiesiems ir

suimtiesiems leidžiamų turėti elektros prietaisų techniniai parametrai, elektros prietaisų įsigijimo, perdavimo, naudojimosi, tikrinimo, įskaitant juose esančią ir duomenų laikmenose kaupiamą skaitmeninę informaciją, taip pat elektros energijos sąnaudų apskaičiavimo ir išlaidų už sunaudotą elektros energiją apmokėjimo laisvės atėmimo vietų įstaigose tvarka. Laisvės atėmimo vietų apsaugos ir priežiūros instrukcija, patvirtinta Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2014 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-362 (toliau – Instrukcija), numato pareigą tarnybą atliekantiems pataisos pareigūnams negadinti suimtųjų (nuteistųjų) daiktų. Esant nuteistųjų nusiskundimams dėl daiktų pažeidimų yra pavedama aiškintis aplinkybes bei nustačius pažeidimus, taikoma atsakomybė.“

4.5. Seimo kontrolierei pateiktos raštų kopijos:

1) Kalėjų departamentui adresuoto Pareiškėjo 2021-07-26 skundo, kuriame skundė APN 2021-07-07 raštu Nr. 363-1635 pateiktą atsakymą, kėlė klausimus dėl televizoriaus subraižymo ir klausė, kodėl buvo pateikta 2021-06-02 daiktų apskaitos kortelė Nr. 347 dėl televizoriaus padėjimo į sandėlį, jeigu šis televizorius ir taip turėjo būti sandėlyje;

2) KD 2021-08-25 atsakymas Pareiškėjui raštu Nr. 2S-3130, kuriame teigiama: „Pažymime, kad Elektros prietaisų įsigijimo, perdavimo, tikrinimo, naudojimosi ir elektros energijos sąnaudų apskaičiavimo bei išlaidų už sunaudotą elektros energiją apmokėjimo laisvės atėmimo vietų įstaigose tvarkos aprašo, patvirtinto Kalėjų departamento [...] direktoriaus 2020 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. V-337 (toliau – Aprašas) 70 p. nustatyta, kad elektros prietaisai ir informacinės laikmenos tikrinami kratų metu, atliekant kontrolinius patikrinimus, bei prieš perduodant nuteistiesiems ir suimtiesiems (įsigijus naujus, atlikus jų remontą ir pan.) Aprašo nustatyta tvarka, siekiant efektyviai užtikrinti neleidžiamų turėti daiktų ir reikmenų patekimą į pataisos įstaigą, vykdyti teisės pažeidimų ir nusikaltimų prevenciją. Todėl Jūsų teiginys, kad laisvės atėmimo vietų įstaigos administracija ima ir naudojami nuteistųjų daiktais, neatitinka tikrovės.

Kalėjų departamento vertinimu, Alytaus PN direktoriaus 2021-07-07 atsakymas Nr. 363-1635 pateiktas nepažeidžiant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 str. nustatytų reikalavimų (Administraciniame sprendime nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ir kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai; administracinio sprendimo apskundimo tvarka; administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos) [...]“;

4.6. Seimo kontrolierei pateiktos Pareiškėjo 2021-08-03, 2021-08-09 ir 2021-08-16 skundų, teiktų Kalėjų departamentui, bei atsakymo į minėtus Pareiškėjo skundus kopijos.

KD 2021-09-03 atsakyme Nr. 2S-3284 rašoma:

„Susipažinus su skundo nagrinėjimui aktualia dokumentine medžiaga nustatyta, kad tolimesniam bausmės atlikimui perkėlus į drausmės grupę, 2021-09-24 Jums priklausantis televizorius SAMSUNG iš Jūsų paimtas ir padėtas į pataisos įstaigos sandėlį (Daiktų apskaitos kortelė Nr. 119). Alytaus pataisos namų skundžiamame atsakyme išsamiai bei detalai paaiškinta, kodėl bei kada vėliau laikinam naudojimui, laikotarpiu nuo 2021-02-05 iki 2021-02-17 Jums buvo išduotas minėtas televizorius, kuris vėliau grąžintas į sandėlį saugojimui, tai patvirtina surašyta tarnybinė dokumentacija.

Alytaus pataisos namų administracijos leidimu 2021-06-11 drausmės grupės miegamuosiuose futbolo čempionato metu leidus turėti po vieną televizorių, pageidavote pasiimti saugomą televizorių, kurį vėliau atsisakėte priimti dėl neva saugojimo metu atsiradusio įbrėžimo ant televizoriaus rėmelio bei žymos ekrano viršuje (su dabartine televizoriaus būkle Kalėjų departamentas susipažino). Surašius 2021-06-23 Nuteistojo daiktų aprašą Nr. 320 Jūsų televizorius SAMSUNG perduotas saugoti į sandėlį.

Nustatyta, kad analogiško turinio prašymu dėl televizoriaus SAMSUNG išorinės būklės apgadinimo kreipėtės į Kalėjų departamentą. Skundo nagrinėjimo metu nenustatyta jokių faktinių ir objektyvių duomenų bei įrodymų, patvirtinančių, kad pareigūnai piktnaudžiavo tarnybine padėtimi, neatliko tarnybinių pareigų, tyčia sugadino Jums priklausantį televizorių. Pražymime, kad ikiteisminis tyrimas gali būti pradėtas tik nustačius konkrečius nusikalstamos veikos požymius, o

ikiteisminio tyrimo pradėjimas negali būti grindžiamas prielaidų, spėjimų patvirtinimo ar paneigimo pagrindu.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad jokie teisės aktai neįpareigoja pataisos įstaigos administracijos priimant perduodamus daiktus patikrinti jų kokybės. Paminėtina, kad nuteistasis, perduodamas saugojimui savo daiktus, turi galimybę įvertinti daikto būklę (naujas, dėvėtas, sugadintas, subraižytas ir kt.) tai nurodydamas pasirašant daiktų perdavimo apraše. Šiuo atveju Jūsų daiktų aprašuose nėra jokių žymų apie televizoriaus būklę jo padėjimo į sandėlį metu. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad ant minėto televizoriaus yra gamintojo lietos žymos, „2012 metai“, o ant televizoriaus yra Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo patikrinimo žymėjimo lapelis, kuriame įrašyta 2017-07-11 data, tai patvirtina faktą, jog televizorius eksploatuojamas nuo 2017 m. Nagrinėjamo skundo kontekste taip pat pažymėtina, jog pareigūnai turi bendrą pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Šiuo atveju vertintina, jog Alytaus pataisos namų pareigūnai tokios bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai laikėsi. Televizorius, kurį Saugumo valdymo skyriaus pareigūnams pristatė sandėlininkas, buvo laikomas tvarkingai, supakuotas užklijuotame juodame nepermatomame polietileniniame maiše su Jūsų vardu ir pavarde. Alytaus pataisos namų pareigūnai tinkamai atliko jų kompetencijai priskirtus veiksmus, todėl nėra pagrindo konstatuoti jų veiklos aplaidumo. Jūsų deklaratyvaus turinio teiginiai dėl patirtos žalos grįsti prielaidomis, kadangi nėra jokių faktinių duomenų ir objektyvių įrodymų patvirtinančių televizoriaus būklę iki atidavimo saugoti.

Atsakant į klausimą dėl galimybės drausmės grupės sąlygomis bausmę atliekantiems nuteistiesiems naudotis laisvalaikio kambariu pažymime, kad nuo 2020 m. gruodžio 21 d. įsigaliojo Pataisos įstaigų (tardymo izoliatorių) įrengimo ir eksploatavimo taisyklės, patvirtintos Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. V-389, kurios numato galimybę drausmės grupei priskirtiems nuteistiesiems gyvenamuosiuose korpusuose naudotis laisvalaikio (užsiėmimų) kambariu. Minėtose taisyklėse laisvalaikio kambarys apibrėžiamas kaip patalpa, skirta nutiestųjų laisvalaikiui praleisti. Teigiame, kad Alytaus pataisos namu administracija teikia melagingą informaciją, kad „drausmės grupės nuteistiesiems nepriklauso televizorius laisvalaikio užimtumo kambaryje“. Susipažinus su skundžiamu atsakymu, konstatuotina, kad jame konkrečiai nurodyta, kad Jūs bausmę šiuo metu atliekate būryje Nr. 15 brigadoje Nr. 151. Šiame būryje įrengtas laisvalaikio kambarys su televizoriumi ir juo galite naudotis, todėl Jūsų skunde nurodyti faktai, kad pataisos įstaiga teikė melagingą informaciją skundžiamame 2021-07-23 atsakyme Nr. 363-1771, jog drausmės grupės nuteistųjų kambaryje neturi būti televizoriaus, neatitinka tikrovės.“

5. Seimo kontrolierė 2021-12-23 raštu Nr. 4D-2021/1-1478/3D-2903 kreipėsi į APN administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2022-01-06 gautas APN administracijos 2022-01-06 raštas Nr. 8-107; rašte ir jo prieduose nurodoma:

5.1 „[...] Alytaus PN administracija ir Kalėjimų departamento (toliau – KD) imuniteto skyriaus priimtu nutarimu M-2-03-00317-21 atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą bei Alytaus PN administracija atlikto patikslinimo, kurių metu nebuvo nustatytas konkretus asmuo, galimai įbrėžęs nuteistojo X televizoriaus ekraną, pažyma Nr. 7.20-1/3749. Alytaus PN administracija atlikto, patikslinimą ir apie tai, kad konkretus asmuo, įbrėžęs nuteistojo X televizoriaus ekraną nebuvo nustatytas, nuteistasis X buvo informuotas žodžiu. [...]“;

5.2. „Kadangi, Kalėjimų departamento [...] imuniteto skyriaus priimtu nutarimu M-2-03-00317-21 atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą bei Alytaus PN administracija atlikto patikslinimo metu nebuvo nustatytas konkretus asmuo, galimai įbrėžęs nuteistojo X televizoriaus ekraną, pažyma Nr. 7.20-1/3749, todėl Alytaus PN nuteistojo X apie galimą žalą atlyginimą neinformavo. Tyrimų metu nenustatyta, kad būtent Alytaus PN darbuotojai ar pareigūnai įbrėžė X televizoriaus ekraną“;

5.3. „Informuojame, kad, paimant iš nuteistųjų asmeninius daiktus ir perduodant juos į sandėlį, daiktų apraše surašoma kiekis, svoris, daikto pavadinimas ir kt., taip pat daiktų būklė

(techniškai netvarkingas, skilęs ekranas ar kiti akivaizdūs pažeidimai ar trūkumai ir t. t). Šiuo atveju ekranas sudaužytas tiek paimant, tiek grąžinant nebuvo nustatytas ir fiksuotas. Taip pat grąžinus televizorių nuteistajam X, saugumo valdymo skyriaus Nr. 106 kabinete, nuteistasis pretenzijų dėl televizoriaus nepareiškė.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2006 m. sausio 11 d. priimtos rekomendacijos šalims narėms Nr. (2006)2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių“:

„31.1. punktas. Visi kaliniams priklausantys daiktai, kurių pagal kalėjimo taisykles neleidžiama laikyti, turi būti perduodami institucijai ir patikimai saugojami.

31.2. Kalinys, kurio nuosavybė yra perduota saugoti, turi patvirtinti tai savo parašu.

31.3. Turi būti imtasi priemonių, kad kalinių nuosavybė būtų tinkamai saugoma.

[...]

31.7. Jei kaliniui leidžiama turėti savo nuosavybę su savimi, kalėjimo valdžia turi imtis priemonių jai apsaugoti.“

7. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK) 183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas:

„1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos.“

8. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

- 2 straipsnis. *Pagrindinės šio įstatymo sąvokos* – „2. Administracinė procedūra – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. 3. Administracinės procedūros sprendimas – administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra. [...]“;

- 3 straipsnis. *Viešojo administravimo principai* – „4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs“;

- 10 straipsnis. *Administracinių sprendimų priėmimas* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą

per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys. 5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta:

- 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas;
- 2) administracinio sprendimo data;
- 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris;
- 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos;
- 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės;
- 6) administracinio sprendimo motyvai;
- 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką;

8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos“;

- 11 straipsnis. *Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles“;

- 22 straipsnis. *Asmens, dėl kurio galima pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, teisės* – „Asmuo, dėl kurio galima pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, arba asmuo, kuris su skundu kreipėsi dėl kito asmens galimo teisių ar teisėtų interesų pažeidimo, turi teisę:

- 1) susipažinti su administracinės procedūros metu gautais dokumentais ir kita informacija;
- 2) pateikti papildomą informaciją ir duoti paaiškinimus;
- 3) pareikšti nušalinimą administracinę procedūrą vykdančiam pareigūnui, valstybės tarnautojui, kitam įstatymų nustatytą specialų statusą turinčiam fiziniam asmeniui ar darbuotojui;
- 4) turėti vertėją;
- 5) dalyvauti tikrinant faktinius duomenis vietoje;
- 6) teikti savo nuomonę administracinės procedūros metu kylančiais klausimais;
- 7) gauti administracinės procedūros sprendimą;
- 8) apskųsti priimtą administracinės procedūros sprendimą, pareigūno, valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens ar darbuotojo veiksmus, jeigu jie turi piktnaudžiavimo ar biurokratizmo požymių (kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyme);
- 9) turėti atstovą“;

- 23 straipsnis. *Administracinės procedūros pradžia* – „1. Administracinę procedūrą pradeda viešojo administravimo subjekto vadovas arba jo įgaliotas pareigūnas, valstybės tarnautojas, kitas įstatymų nustatytą specialų statusą turintis fizinis asmuo, darbuotojas arba viešojo administravimo subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens sudaryta komisija rašytiniu pavedimu per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos. 2. Draudžiama persiųsti (perduoti) skundą nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui, kitam įstatymų nustatytą specialų statusą turinčiam fiziniam asmeniui ar darbuotojui, o kai skundas dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų ar neveikimo paduodamas aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, – viešojo administravimo subjektui ar jo administracijos padalinii, kurių veiksmai yra skundžiami.“

9. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. sausio 21 d. įsakymo Nr. 1R-25 „Dėl Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – PĮTIVTT).

- 7 punktas – „Nuteistojo (suiuntojo) savanoriškai atiduotų saugoti asmeninių daiktų bendra masė neturi viršyti 20 kilogramų (toliau – kg) ir jie nuteistojo (suiuntojo) prašymu gali būti gražinti nuteistajam (suiuntajam), jei tų daiktų leidžiama turėti pataisos įstaigoje (tardymo izoliatoriuje) ir nebus viršyta leidžiamų turėti pataisos įstaigoje (tardymo izoliatoriuje) asmeninių daiktų bendra masė. Jei nuteistojo (suiuntojo) atiduotų saugoti asmeninių daiktų bendra masė viršija 20 kg, jam

pasiūloma asmeninius daiktus, kurių svoris viršija nustatytą masę, per tris mėnesius perduoti kitam asmeniui. Nuteistajam (suimtajam) per tris mėnesius neperdavus saugomų asmeninių daiktų, kurių svoris viršija leidžiamą bendrą masę, kitam asmeniui, šie daiktai sunaikinami. [...]"

- 32 punktas – „Pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) direktorius privalo užtikrinti, kad pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracijai perduoti nuteistųjų (suimtųjų) asmeniniai daiktai, kurių jie nepasiima laikinai išvykdami iš pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) arba negali turėti dėl paskyrimo į paprastąją ar drausmės grupę, arba atlikdami nuobaudą, bus saugiai laikomi, kol nuteistasis (suimtasis) vėl galės šiais daiktais naudotis. Šie daiktai perduodami saugoti pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracijai ir nuteistajam (suimtajam) gražinami jam sugrįžus į pataisos įstaigą (tardymo izoliatorių), atlikus nuobaudą arba gražinus nuteistąjį į paprastąją ar pakartotinai perkėlus į lengvąją grupę. Greitai gendantys maisto produktai sunaikinami, jei jų galiojimo laikas baigiasi, kol nuteistasis (suimtasis) įgyja teisę juos turėti. Už pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracijai neperduotus saugoti nuteistojo (suimtojo) asmeninius daiktus pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracija neatsako.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT)“ 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

11. LVAT 2016 m. birželio 1 d. praktikos, taikant VAĮ normas, apibendrinime yra nurodęs:

11.1 „Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą [...]. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai [...]"

11.2. „Su geru viešuoju administravimu bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, nesiderina administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas (2014 m. balandžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS858-284/2014).“

Tyrimo išvados

12. Skunde Pareiškėjas rašo, kad kreipėsi į KD su skundais dėl subraižyto televizoriaus, tačiau gavo jo netenkinančius atsakymus, kuriuose, Pareiškėjo teigimu, atsakyta biurokratiški, šabloniškai, televizoriaus subraižymo problema nebuvo sprendžiama iš esmės.

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su skundais į KD kreipėsi dėl APN subraižyto asmenio televizoriaus. KD dėl šio įvykio atliko tyrimą. Aplinkybių tikslinimo metu nenustatyta nusikalstamų veikų, numatytų Baudžiamojo kodekso (BK) 228, 229 ir 187 straipsniuose, požymių ir priimtas procesinis sprendimas – nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (toliau vadinama – Nutarimas), nes iš surinktos medžiagos nustatyta, jog Pareiškėjo teiginiai grįsti prielaidomis, nėra faktinių ir objektyvių duomenų bei įrodymų, patvirtinančių, kad pareigūnai piktnaudžiavo tarnybine padėtimi, neatliko tarnybinių pareigų, tyčia sugadino Pareiškėjo televizorių. Priimtas Nutarimas (2021-07-07; Nr. M-2-03-00317-21) atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą 2021-07-12 buvo išsiųstas Pareiškėjui. Nutarime atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą taip pat priimtas sprendimas: Alytaus PN administraciją įpareigoti išsiaiškinti televizoriaus įbrėžimo aplinkybes.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad APN administracija atliko „patikslinimą“ ir Kalėjimų departamentui pateikė patikslinimo medžiagą, kurioje nurodyta, kad neįmanoma nustatyti, kokiomis aplinkybėmis apgadintas Pareiškėjo televizorius.

14. Nagrinėdami pareiškėjų skundus APN ir KD, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAĮ ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visus prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas.

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 11 punktą).

BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.).

Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus – BVK, nustato privalomąją tvarką, pagal kurią bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmai bei sprendimai nagrinėjami išankstine ne teismo tvarka.

15. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas pasinaudodamas BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka su **2021-07-26 skundu kreipėsi į KD** (KD užregistruotas 2021-08-05, registracijos Nr. 2G-3666) dėl APN 2021-07-07 raštu Nr. 363-16365 pateikto galimai netinkamo atsakymo į Pareiškėjo 2021-06-04 pateiktą skundą (APN gautas ir užregistruotas 2021-06-08, Nr. 6-787), kuriame Pareiškėjas skundė galimo televizoriaus subraižymo aplinkybes ir prašė išsiaiškinti, „kodėl televizorius su pultu 2021-06-02 [...] buvo padėtas į sandėlį, jeigu iš pasimatymų biuro aš esu išleistas 2021-02-16“. APN 2021-07-07 atsakyme konstatuota, kad „2021-06-02 [...] Alytaus PN pareigūnai, iš uždarnosios grupės daiktų sandėlio, daiktų sandėlio sandėlininkui perdavė Jūsų asmeninį televizorių su valdymo pultu [...]“. Skunde KD Pareiškėjas, skųsdamas netinkamą APN atsakymą, nurodė, kad jam nėra aišku, kodėl televizorius į sandėlį padėtas tik 2021-06-02, kai televizoriumi jis nesinaudoja jau nuo 2020-09-24 ir tai patvirtina jo pasirašyta daiktų apskaitos kortelė Nr. 119. KD 2021-08-25 raštu Nr. 2S-3130 pateikė Pareiškėjui

atsakymą, kuriame konstatavo, jog APN 2021-07-07 atsakymas Nr. 363-1635 pateiktas nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų.

VAĮ numatyta, jog priimdami administracinį sprendimą viešojo administravimo subjektai privalo nurodyti teisinį ir faktinį pagrindimą ar kitokias administraciniam sprendimui įtakos turėjusias aplinkybes bei priimto sprendimo motyvus. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos, būtinai nurodant administracinio sprendimo apskundimo tvarką (šios pažymos 7 punktą).

Įvertinus KD 2021-08-25 raštu Nr. 2S-3130 pateikto atsakymo turinį, atkreiptinas dėmesys į tai, kad atsakymas pateiktas visiškai neišanalizavus konkrečios situacijos, nesiaiškinus Pareiškėjo skunde nurodytų faktinių aplinkybių. Neįvertinta, kad APN atsakyme nėra atsakyta į Pareiškėjo keltą klausimą, „kodėl televizorius su pultu 2021-06-02 [...] buvo padėtas į sandėlį, jeigu iš pasimatymų biuro aš esu išleistas 2021-02-16“. Kartu nebuvo atsakyta ir į skunde KD keltą analogišką klausimą, nors Pareiškėjas ir nurodė apie įrodymus savo teiginiams pagrįsti. Atsakymas parengtas remiantis teisės aktais, kurie numato drausmės grupėje esančių nuteistųjų galimybę turėti tam tikrų daiktų, tačiau ši norma nesusijusi su skunde keliamų klausimų turiniu. **Atsakymas parengtas nesilaikant VAĮ įtvirtintų objektyvumo ir išsamumo principų, grįstas netinkamomis teisės normomis ir nemotyvuotas.**

16. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas pasinaudodamas BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka su 2021-08-03, 2021-08-09 ir 2021-08-16 skundais kreipėsi į KD; atsakymas į visus tris skundus pateiktas 2021-09-03 raštu Nr. 2S-3284.

- **2021-08-03** skunde Pareiškėjas skundėsi dėl subraižyto televizoriaus ekrano, prašė išsiaiškinti, kodėl televizorius buvo paimtas iš sandėlio, bei prašė įpareigoti išsiaiškinti sugadinimo aplinkybes;

- **2021-08-09** skunde Pareiškėjas skundė 2021-07-23 APN administracijos raštu Nr. 363-1773 pateiktą atsakymą dėl televizoriaus, kuris neprivalomas drausmės grupėje esančių nuteistųjų laisvalaikio kambaryje, ir pateikto galimai melagingo atsakymo;

- **2021-08-16** skunde Pareiškėjas skundė Alytaus PN 2021-08-09 pateiktą atsakymą Nr. 363-1880, kuriame nurodoma informacija, jog, Pareiškėjui sergant Covid-19 liga ir izoliavus jį pasimatymų kambaryje, jam buvo iš sandėlio išduotas jo asmeninis televizorius. Pareiškėjas šią informaciją savo skunde KD neigia ir nurodo, jog laikotarpiu, kai buvo izoliuotas sirgdamas Covid-19 liga, nuo 2021-02-05 iki 2021-02-17, pasimatymų kambaryje buvo įstaigos televizorius ir savojo televizoriaus iš sandėlio jis neėmė. Pareiškėjas taip pat prašė KD spręsti klausimą dėl televizoriaus subraižymo ir kaltų asmenų nustatymo.

Įvertinus KD 2021-09-03 raštu Nr. 2S-3284 pateikto atsakymo turinį, nustatyta:

16.1. KD atsakymas parengtas remiantis jau ankstesniais argumentais, kuriais buvo remiamasi priimant Nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Be to, nebuvo analizuojamos Pareiškėjo aprašytos papildomos faktinės aplinkybės, kad laikotarpiu nuo 2021-02-03 iki 2021-02-17, sirgdamas Covid-19 liga, Pareiškėjas neėmė savo televizoriaus ir tą skunde kategoriškai neigia, kadangi patalpose, kuriose jis buvo izoliuotas, jau buvo APN įstaigai priklausantis televizorius. Neatsižvelgta ir į tai, kad nuteistasis, norėdamas gauti iš sandėlio savo padėtus daiktus, *turi rašyti prašymą įstaigos direktoriui*, kaip tai numatyta PĮTIVTT (šios pažymos 9 punktą), ir tik tuomet, patikrinus visas aplinkybes, yra sprendžiama, ar tas konkretus nuteistasis turi teisę prašomu daiktu naudotis. Šiuo konkrečiu atveju iš KD nebuvo gauta duomenų apie Pareiškėjo rašytą prašymą išduoti televizorių tuo laikotarpiu, kai Pareiškėjas sirgo Covid-19 liga ir buvo izoliuotas.

Seimo kontrolierė atkreipė dėmesį ir į tai, jog KD atsakyme akcentuojama, kad jokie teisės aktai nenumato pataisos įstaigos administracijai pareigos ir neįpareigoja jos, priimant / perduodant daiktus saugoti, patikrinti ir aprašyti daiktų būklę bei kokybę.

Europos kalėjų taisyklėse pabrėžta, kad visi kaliniams priklausantys daiktai, kurių pagal kalėjimo taisyklės neleidžiama laikyti, turi būti perduodami institucijai ir *patikimai saugomi*,

bei kalinys, kurio nuosavybė yra perduota saugoti, turi patvirtinti tai savo parašu. Administracija turi imtis priemonių, kad kalinių nuosavybė būtų tinkamai saugoma ir kalėjimo valdžia turi imtis priemonių ją apsaugoti.

Pažymėtina, kad ir PĪTIVTT yra numatyta pareiga pataisos įstaigos direktoriui užtikrinti, kad pataisos įstaigos administracijai perduoti nuteistųjų asmeniniai daiktai būtų saugiai laikomi, kol nuteistasis vėl galės šiais daiktais naudotis (šios pažymos 9 punktą). Taigi yra numatyta pareiga institucijos administracijai saugiai laikyti ir saugoti perduotus nuteistųjų daiktus.

Nutarime konstatuota, jog Pareiškėjo televizorius tikrai buvo subraižytas; be to, tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo televizorius 2020-09-24 į sandėlį buvo padėtas sveikas, tačiau jau 2021-06-23 televizoriaus būklė – „įbrėžtas“. Taip pat nustatyta, kad sandėlyje televizorius buvo saugomas apvyniotas polietileno plėvele.

Atsižvelgusi į teisinį reglamentavimą bei nustatytas aplinkybes, Seimo kontrolierė pažymi, jog **būtų tikslinga numatyti teisinį reglamentavimą**, pataisos įstaigos administracijai priimant / perduodant daiktus saugoti, patikrinti ir aprašyti daiktų būklę bei kokybę, kad ateityje nekiltų problemų dėl saugojimo sandėlyje metu galimai sugadintų daiktų, taip pat siūlytina, kad dūžtantys ir / ar brangesni daiktai, atiduodami saugoti į sandėlį, būtų saugiai supakuojami (nelaikomi tik polietileno maišuose); **turi būti imamasi priemonių, kad nuteistųjų ir suimtųjų nuosavybė būtų tinkamai saugoma.**

16.2. KD raštu, atsakant Pareiškėjui dėl drausmės grupės nuteistiesiems laisvalaikio kambaryje priklausančio televizoriaus, buvo paaiškinta, jog pasikeitus reglamentavimui pataisos įstaiga įrengė laisvalaikio kambarį ir Pareiškėjas turi galimybę naudotis laisvalaikio kambariu bei jame žiūrėti televizorių. Pažymėtina, jog KD pateikdamas atsakymą nesiaiškino konkrečių aplinkybių, ar tikrai Pareiškėjui ilgą laiką buvo teikiama melaginga informacija, kada konkrečiai APN buvo įrengtas drausmės grupės nuteistiesiems skirtas laisvalaikio kambarys su priklausančiu televizoriumi.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog atsakymas pateiktas nesilaikant VAĮ įtvirtinto išsamumo principo, formaliai, nesiaiškinus konkrečių skunde nurodytų faktinių aplinkybių, apsiribota tik faktu, kad esamuoju laikotarpiu problemos nebėra.

Atsakymas pateiktas nepažeidžiant VAĮ numatytų terminų bei tinkamai nurodyta apskundimo tvarka.

17. Skundo tyrimo metu išanalizavus KD priimtą procesinį sprendimą – Nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, konstatuotina, kad tyrimo metu nebuvo nustatyta jokių faktinių ir objektyvių duomenų bei įrodymų, patvirtinančių, kad pareigūnai piktnaudžiavo tarnybine padėtimi, neatliko tarnybinių pareigų, tyčia sugadino Pareiškėjo televizorių. Taip pat nebuvo nustatyta jokių faktinių duomenų ir įrodymų, kad Pareiškėjas patyrė didelę žalą. Dėl šių priežasčių (nenustačius nusikalstamų veikų sudėties požymių) buvo priimtas Nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Tačiau, Nutarime konstatavus televizoriaus subraižymo faktą, APN administracija buvo įpareigota išsiaiškinti Pareiškėjo televizoriaus įbrėžimo aplinkybes. Seimo kontrolierei paklausus KD ir APN, ar buvo išsiaiškintos Pareiškėjo televizoriaus subraižymo aplinkybės, buvo gautas KD atsakymas, kuriame teigiama, kad APN aiškinantis Pareiškėjo televizoriaus apgadinimo aplinkybes buvo atliktas „aplinkybių patikrinimas“. APN administracija informavo Seimo kontrolierę, kad, atlikus aplinkybių „patikslinimą“, buvo surašyta pažyma Nr. 7.20-1/3749, tačiau nebuvo nustatytas konkretus asmuo, įbrėžęs Pareiškėjo televizoriaus ekraną, o APN administracija Pareiškėją apie tyrimo rezultatus informavo žodžiu. Atsakymuose nėra nurodyta, kokiais teisės aktais remiantis būtent tokia – *aplinkybių patikrinimo (patikslinimo)* – procedūra buvo atlikta.

VAĮ yra numatyta *administracinė procedūra*; tai viešojo administravimo subjekto, atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmams, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir *priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą*.

Pažymėtina, kad administracinė procedūra turi būti atliekama pagal VAĮ numatytus

reikalavimus. Administracinė procedūra baigiama administracinės procedūros sprendimo priėmimu. VAI 22 straipsnyje numatyta, kad asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, be kitų teisių, turi teisę gauti administracinės procedūros sprendimą bei teisę apskūsti priimtą administracinės procedūros sprendimą.

Remiantis tuo, kas pirmiau išdėstyta, konstatuotina, jog:

17.1. KD buvo priimtas procesinis sprendimas – Nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, *įpareigojant APN administraciją išsiaiškinti* televizoriaus įbrėžimo aplinkybes. APN administracija nesiaiškino šių aplinkybių, bet atliko aplinkybių „patikslinimą“, po kurio vienas iš Saugumo valdymo skyriaus pareigūnų surašė 2021-09-14 pažymą Nr. 7.20-1/3749, kurioje konstatavo, jog neįmanoma nustatyti, kokiomis aplinkybėmis apgadintas Pareiškėjo televizorius, ir apie tai Pareiškėją informavo žodžiu.

Kyla pagrįstas klausimas, kuo vadovaujantis buvo atliktas „patikslinimas“ surašant pažymą ir kokį teisinį statusą ji turi; ar buvo atliktas tyrimas, kurio metu būtų realiai atskleistos Pareiškėjo televizoriaus sugadinimo aplinkybės, įvertinant visus (ir Pareiškėjo minimus) įrodymus, bei ar šiuo klausimu buvo priimtas administracinės procedūros sprendimas, kuris yra privalomas pagal VAI nuostatas. Seimo kontrolierė *atkreipia pareigūnų dėmesį į tai, kad išsiaiškinti aplinkybes galima tik atlikus tyrimą* (šiuo atveju – taikant administracinę procedūrą) pagal teisės aktuose nustatytą procedūrą.

Įvertinus APN administracijos atliktą aplinkybių „patikslinimą“ ir surašytos pažymos turinį, konstatuotina, kad jis galėtų būti vertinamas kaip tarpinis tyrimo veiksmas, tačiau ne kaip administracinė procedūra, po kurios turėtų būti priimtas sprendimas su visomis teisinėmis pasekmėmis, kaip tai numatyta VAI įstatyme. **APN, neatlikdami administracinės procedūros pagal VAI numatytus reikalavimus, neturėjo realių galimybių išsiaiškinti Pareiškėjo televizoriaus subraižymo aplinkybes ir taip neįvykdė Nutarime numatyto įpareigojimo – išsiaiškinti televizoriaus subraižymo aplinkybes. Taip pat nebuvo užtikrintos Pareiškėjo teisės, numatytos VAI 22 straipsnyje, be kitų, ir teisė gauti administracinį sprendimą bei teisė jį skūsti.**

17.2. Susipažinus su APN Saugumo valdymo skyriaus specialisto surašytos 2021-09-14 pažymos Nr. 7.20-1/3749 turiniu, kyla abejonų, ar pareigūnas, kuris surašė šią pažymą, galėtų objektyviai ir nešališkai įvertinti susiklosčiusias aplinkybes, nes šis pareigūnas viso televizoriaus subraižymo tyrimo metu neatsiejamai dalyvavo visame procese, t. y. rengė atsakymus Pareiškėjui, ėmė iš sandėlio ir padėjo į sandėlį Pareiškėjo televizorių, pasirašinėjo nuteistojo daiktų apraše, todėl kyla pagrįstų abejonų, ar šis pareigūnas galėtų likti nešališkas ir objektyvus atliekant Pareiškėjo televizoriaus subraižymo aplinkybių tyrimą.

VAI įtvirtintas objektyvumo principas, kuris reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs.

VAI 23 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad draudžiama persiųsti (perduoti) skundą nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui, kitam įstatymų nustatyta specialų statusą turinčiam fiziniam asmeniui ar darbuotojui, o kai skundas dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų ar neveikimo paduodamas aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, – viešojo administravimo subjektui ar jo administracijos padaliniiui, kurių veiksmai yra skundžiami.

Konstatuotina, jog APN 2021-09-14 pažyma Nr. 7.20-1/3749 **parengta (APN administracijos teigimu, atlikus aplinkybių „patikslinimą“) nesilaikant VAI nuostatų bei pažeidžiant objektyvumo principą**, nes pažymą surašė (ir atliko aplinkybių „patikslinimą“) pareigūnas, nuo pat pradžių neatsiejamai dalyvavęs televizoriaus „judėjimo“ APN patalpose, subraižymo tyrimo procese.

Seimo kontrolierės nuomone, šį tyrimą turėjo atlikti su įvykiu nesusiję pareigūnai, taip būtų laikomasi objektyvumo principo.

18. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad APN administracija, atlikusi aplinkybių „patikslinimą“ ir jo metu nenustačiusi konkretaus asmens, galimai įbrėžusio Pareiškėjo televizoriaus

ekraną, Pareiškėjo apie galimą žalos atlyginimą neinformavo. Ji taip pat neatsakė į Pareiškėjo 2021-10-13 (APN gauta 2021-10-13, reg. Nr. 6-1165) prašyme teiktą klausimą dėl patirtos žalos atlyginimo.

Skunde išdėstytos situacijos kontekste atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į Civilinio kodekso (CK) 6.271 straipsnio 4 dalį, kurioje įtvirtinta, kad valstybės ir savivaldybės atsakomybė atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti.

Pažymėtina, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Administracinių bylų teisenos įstatymo (ABTĮ) 17 straipsnio 1 dalies 3 punkte yra numatyta, kad administraciniai teismai sprendžia bylas dėl žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (CK 6.271 straipsnis). Todėl tuo atveju, jei Pareiškėjas mano, kad APN pareigūnai savo veiksmais (neveikimu) pažeidė jo teises, ir nori reikalauti turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo, turi teisę ABTĮ nustatyta tvarka kreiptis į teismą, prašydamas atlyginti padarytą turtinę ir neturtinę žalą.

19. Atsižvelgiant į tai kas nurodyta, galima konstatuoti, jog KD nagrinėdamas Pareiškėjo skundus ir teikdamas atsakymus nesilaikė VAĮ įtvirtinto išsamumo bei objektyvumo principo, o APN administracijos atliktas aplinkybių „patikslinimas“ neatitinka VAĮ numatytos administracinės procedūros reikalavimų (nėra priimto administracinės procedūros sprendimo, neužtikrinta Pareiškėjo teisė gauti administracinį sprendimą bei galimybė jį skųsti, neveikta pagal objektyvumo ir skaidrumo principus), todėl Skundas dėl KD ir APN pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo kreipimusis, **pripažįstamas pagrįstu.**

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

20. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundus **pripažinti pagrįstu.**

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl APN pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo skundus **pripažinti pagrįstu.**

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

22. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 ir 17 punktu, **KD direktoriui rekomenduotina:**

22.1. imtis priemonių, kad pareiškėjų skundai būtų nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka, o atsakymai į juos būtų rengiami laikantis išsamumo bei objektyvumo principų;

22.2. apsvarstyti galimybę nustatyti teisinį reguliavimą, kuriuo pataisos įstaigos administracija būtų įpareigota priimant / perduodant nuteistųjų (suimtųjų) daiktus saugoti (prieš tai tinkamai juos supakavus), patikrinti ir aprašyti (pažymėti) daiktų būklę bei kokybę, kad būtų išvengta ginčų šiais klausimais.

23. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, **APN direktoriui rekomenduotina:**

23.1. atlikti tyrimą (kaip buvo įpareigota Nutarime) vadovaujantis VAĮ nuostatomis bei pateikti Pareiškėjui administracinės procedūros sprendimą (Seimo kontrolieriui – sprendimo kopiją);

23.2. užtikrinti, kad atliekant administracinę procedūrą būtų laikomasi objektyvumo

principo (užtikrinant nešališką procedūrą);

23.3. imtis priemonių, kad nuteistųjų ir suimtųjų nuosavybė būtų tinkamai saugoma, o pridodant daiktus į sandėlį ir išduodant iš jo būtų laikomasi nustatytos tvarkos;

23.3. imtis priemonių, kad dūžtantys ir / ar brangesni daiktai, atiduodami saugoti į sandėlį, būtų saugiai pakuojami (ne įdedant į polietileno maišus).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į **Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė